॥ तैत्तिरीय संहिता॥

॥तृतीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः॥

देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रस्वेंऽिश्वनौर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्तौभ्यामाद्देऽभ्रिरिस् नारिरिस् परिलिखित् रक्षः परिलिखिता अरातय इदम्हर रक्षंसो ग्रीवा अपि कृन्तामि योंऽस्मान् द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्म इदमंस्य ग्रीवा अपि कृन्तामि दिवे त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा पृथिव्ये त्वा शुन्धंतां लोकः पितृषदंनो यवोंऽसि युवयास्मद्वेषो॥१॥

यवयारांतीः पितृणाः सदंनम्स्युद्दिवः स्तभाना-ऽन्तिरक्षं पृण पृथिवीं दः ह द्युतानस्त्वां मारुतो मिनोतु मित्रावर्रुणयोध्रुवेण धर्मणा ब्रह्मविनं त्वा क्षत्रविनः स्प्रजाविनः रायस्पोषविनं पर्यूहामि ब्रह्मं दः ह क्षत्रं दः प्रजां दः ह रायस्पोषं दः ह घृतेनं द्यावापृथिवी आ पृणेथामिन्द्रंस्य सदोऽसि विश्वजनस्य छाया परि त्वा गिर्वणो गिरं इमा भवन्तु विश्वतो वृद्धायुमनु वृद्धंयो जुष्टां भवन्तु जुष्टंय इन्द्रंस्य स्यूरसीन्द्रंस्य ध्रुवमंस्यैन्द्रम्सीन्द्रांय त्वा॥२॥

द्वेषं ड्मा अष्टादंश च॥———[१]

रक्षोहणीं वलगृहनीं वैष्णुवान्खंनामीदमृहं तं वंलगमुद्धंपामि यं नेः समानो यमसंमानो निच्खानेदमेनमधंरं करोमि यो नेः समानो योऽसंमानोऽरातीयति गायत्रेण् छन्दसाऽवंबाढो वलगः किमत्रं भुद्रं तन्नौ सह विराडंसि सपत्रहा सम्राडंसि भ्रातृव्यहा स्वराडंस्यभिमातिहा विश्वाराडंसि विश्वांसां नाष्ट्राणा है हन्ता॥३॥

रंक्षोहणीं वलगृहनः प्रोक्षांमि वैष्णवान् रंक्षोहणीं वलगृहनोऽवं नयामि वैष्णवान् यवोऽसि यवयास्मद्वेषों यवयारांती रक्षोहणीं वलगृहनोऽवं स्तृणामि वैष्णवान् रंक्षोहणीं वलगृहनोऽभि जुंहोमि वैष्णवान् रंक्षोहणीं वलगृहनो पर्यूहामि वैष्णवी रंक्षोहणीं वलगृहनौ पर्यूहामि वैष्णवी रंक्षोहणीं वलगृहनौ पर्यूहामि वैष्णवी रंक्षोहणीं वलगृहनौ परि स्तृणामि वैष्णवी रंक्षोहणीं वलगृहनौ विष्णवी बृहन्नंसि बृहद्ग्रांवा बृहतीमिन्द्रांय वार्चं वद॥४॥

हुन्तेन्द्राय द्वे चं॥——[२]

विभूरंसि प्रवाहंणों वहिरिस हव्यवाहंनः श्वात्रों-ऽसि प्रचेतास्तुथोंऽसि विश्ववेदा उशिगंसि कविरङ्घांरिरसि बम्भांरिरवस्युरसि दुवंस्वाञ्छुन्ध्यूरंसि मार्जालीयः सम्राडंसि कृशानुः परिषद्योऽसि पवंमानः प्रतक्कांऽसि नभंस्वानसंम्मृष्टो-ऽसि हव्यसूदं ऋतधांमाऽसि सुवंज्योतिर्ब्रह्मंज्योतिरसि सुवंधामाऽजोंऽस्थेकपादहिरसि बुधियो रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥५॥

अनीकेनाष्टौ चं॥———[३]

त्वर सोम तनूकृद्धो द्वेषौँभ्योऽन्यकृतेभ्य उरु युन्तासि वरूथ्ड् स्वाहां जुषाणो अप्तुराज्यंस्य वेतु स्वाहाऽयं नो अग्निर्वरिवः कृणोत्वयं मृधः पुर एतु प्रभिन्दन्न्। अयर शत्रूं अयतु जर्ह्षंषाणोऽयं वाजं जयतु वाजंसातौ॥ उरु विष्णो वि कंमस्वोरु क्षयांय नः कृषि। घृतं घृतयोने पिब प्रप्रं युज्ञपंतिं तिर॥ सोमो जिगाति गातुविद्॥६॥

देवानांमेति निष्कृतमृतस्य योनिमासदमिदित्याः सदो-ऽस्यदित्याः सद आ सीदैष वो देव सवितः सोमस्तः रक्षध्वं मा वो दभदेतत् त्वः सोम देवो देवानुपांगा इदमृहं मंनुष्यों मनुष्यांन्थ्सह प्रजयां सह रायस्पोषेण नमों देवेभ्यः स्वधा पितृभ्यं इदमहं निर्वरुणस्य पाशाथ्सुवर्भ॥७॥

वि ख्येषं वैश्वान्रं ज्योतिरग्ने व्रतपते त्वं व्रतानां व्रतपितरिस् या ममं तन्स्त्वय्यभूदिय सा मिय या तवं तन्स्र्ययभूदेषा सा त्वियं यथायथं नौ व्रतपते व्रतिनौर्वतानिं॥८॥

गातुविद्भ्येकेत्रिरशच॥-----[४]

अत्यन्यानगां नान्यानुपांगामुर्वाक्ता परैरविदं प्रोऽवंरैस्तं त्वां जुषे वैष्ण्वं देवयुज्याये देवस्त्वां सिवृता मध्यां-ऽनुक्कोषंधे त्रायंस्वैन् इं स्विधिते मैन रे हिश्सीर्दिवमग्रेण् मा लेखीर्न्तिरक्षां मध्येन मा हिर्रसीः पृथिव्या सं भेव वनस्पते शतवंल्शो वि रोह सहस्रंवल्शा वि वयश् रुहेम् यं त्वाऽयइं स्विधितिस्तेतिजानः प्रणिनायं महते सौभंगायाऽच्छिन्नो रायः सुवीरः॥९॥

यं दशं च॥————[५]

पृथिव्यै त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा दिवे त्वा शुन्धंतां लोकः पितृषदेनो यवोऽसि यवयास्मद् द्वेषो यवयारांतीः पितृणाः सदंनमिस स्वावेशों ऽस्यग्रेगा नेतृणां वन्स्पतिरिधं त्वा स्थास्यति तस्यं वित्ताद्देवस्त्वां सिवृता मध्वां ऽनक्तु सुपिप्पृलाभ्यस्त्वौषंधीभ्य उद्दिव हं स्तभानान्तिरक्षं पृण पृथिवीमुपंरेण दृश्ह् ते ते धामां न्युश्मसी॥१०॥

गमध्ये गावो यत्र भूरिश्वङ्गा अयासंः। अत्राह् तदुंरुगायस्य विष्णोः पर्मं प्दमवं भाति भूरैः॥ विष्णोः कर्माणि पश्यत् यतौ व्रतानि पस्पृशे। इन्द्रंस्य युज्यः सखाँ॥ तद्विष्णोः पर्मं प्दश् सदो पश्यन्ति सूर्यः। दिवीव चक्षुरातंतम्॥ ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिश्ं सुप्रजावनिशं रायस्पोषविनं पर्यूहामि ब्रह्मं दश्ह क्षत्रं दश्ह प्रजां दश्ह रायस्पोषं दश्ह परिवीरिस् परि त्वा दैवीर्विशौ व्ययन्तां परीमश् रायस्पोषो यजमानं मनुष्यां अन्तरिक्षस्य त्वा सानाववं गूहामि॥११॥

उश्म्मी पोष्मेकात्रविरेश्विश्वं ——[६] इषे त्वोप्वीर्स्युपों देवान्दैवीर्विशः प्रागुर्वह्रीरुशिजो बृहंस्पते धारया वसूंनि ह्व्या ते स्वदन्तां देवं त्वष्ट्वंसं रण्व रेवंती रमध्वमुग्नेर्जनित्रंमिस् वृषंणौ स्थ उर्वश्यंस्यायुरंसि पुरूरवां घृतेनाक्ते वृषंणं दधाथां गायत्रं छन्दोऽनु प्र जांयस्व

त्रैष्टुंभं जागेतं छन्दोऽनु प्रजायस्व भवंतं॥१२॥

नः समंनसौ समोकसावरेपसौं। मा युज्ञ हि सिष्टुं मा युज्ञपतिं जातवेदसौ शिवौ भंवतमुद्य नंः॥ अग्नावृग्निश्चरित् प्रविष्टु ऋषीणां पुत्रो अधिराज एषः। स्वाहाकृत्य ब्रह्मणा ते जुहोमि मा देवानां मिथुयाकंभाग्धेयम्॥१३॥

आ दंद ऋतस्यं त्वा देवहिवः पाशेनाऽऽरंभे धर्षा मानुषानुद्धस्त्वौषंधीभ्यः प्रोक्षांम्यपां पेरुरंसि स्वात्तं चिथ्मदेव १ ह्व्यमापो देवीः स्वदंतैन १ सं ते प्राणो वायुनां गच्छता १ सं यजंत्रेरङ्गांनि सं युज्ञपंतिराशिषां घृतेनाक्तौ पशुं त्रायेथा १ रेवंतीर्य्ज्ञपंतिं प्रियधाऽऽविंश्वतोरों अन्तरिक्ष सजूर्देवेन॥१४॥

वार्तेनाऽस्य ह्विष्रस्मनां यज् समंस्य तनुवां भव वर्षीयो वर्षीयसि यज्ञे यज्ञपंतिं धाः पृथिव्याः सम्पृचंः पाहि नमंस्त आतानाऽनवां प्रेहिं घृतस्यं कुल्यामनं सह प्रजयां सह रायस्पोषेणाऽऽपों देवीः शुद्धायुवः शुद्धा यूयं देवाः ऊंड्रूः शुद्धा वयं परिविष्टाः परिवेष्टारों वो भूयास्म॥१५॥ वाक्त आ प्यांयतां प्राणस्त आ प्यांयतां चक्षुंस्त आ प्यांयता ॥ श्रोत्रं त आ प्यांयतां या ते प्राणाञ्छुग्जगाम या चक्षुर्या श्रोत्रं यत् ते क्रूरं यदास्थितं तत् त आ प्यांयतां तत् तं एतेनं शुन्धतां नाभिंस्त आ प्यांयतां पायुस्त आ प्यांयता ॥ शुद्धाश्चरित्राः शमुद्धः॥ १६॥

शमोषंधीभ्यः शं पृथिव्यै शमहौंभ्यामोषंधे त्रायंस्वैन्ड् स्विधंते मैन र् हिश्सी रक्षंसां भागोंऽसीदमहश् रक्षोऽधमं तमों नयामि योंऽस्मान् द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्म इदमेनमध्मं तमों नयामीषे त्वां घृतेनं द्यावापृथिवी प्रोण्वांथामिष्छिंन्रो रायः सुवीरं उर्वन्तिरक्षमिन्विंहि वायो वीहिं स्तोकानाड्ड स्वाहोर्ध्वनंभसं मारुतं गंच्छतम्॥१७॥

अन्द्रो वीह् पर्श्व च॥———[९]

सं ते मनसा मनः सं प्राणेनं प्राणो जुष्टं देवेभ्यों ह्व्यं घृतवृथ्स्वाहैन्द्रः प्राणो अङ्गंअङ्गे नि देंध्यदैन्द्रोंऽपानो अङ्गेअङ्गे वि बोभुवदेवं त्वष्ट्रभूरिं ते स॰संमेतु विष्रूरूपा यथ्सलंक्ष्माणो भवंथ देवत्रा यन्तमवंसे सखायोऽनुं त्वा माता पितरों मदन्तु श्रीरंस्यग्निस्त्वौ श्रीणात्वापः समेरिणन्वातंस्य॥१८॥

त्वा ध्रज्यै पूष्णो रङ्ह्यां अपामोषधीना् रोहिष्यै घृतं घृतपावानः पिबत् वसां वसापावानः पिबतान्तिरिक्षस्य ह्विरिस् स्वाहां त्वाऽन्तिरिक्षाय दिशः प्रदिशं आदिशो विदिशं उद्दिशः स्वाहां दिग्भ्यो नमो दिग्भ्यः॥१९॥

वार्तस्याष्टावि ५ शतिश्च॥———[१०]

समुद्रं गंच्छु स्वाहाऽन्तिरक्षं गच्छु स्वाहां देव संवितारं गच्छु स्वाहांऽहोरात्रे गंच्छु स्वाहां मित्रावरुणौ गच्छु स्वाहा सोमं गच्छु स्वाहां युज्ञं गंच्छु स्वाहा छन्दा सि गच्छु स्वाहा द्यावांपृथिवी गंच्छु स्वाहा नभो दिव्यं गंच्छु स्वाहाऽग्रिं वैश्वान् गंच्छु स्वाहाऽग्रिं स्वाहाऽग्रिं मनों मे हार्दि यच्छ तुनूं त्वचं पुत्रं नप्तारमशीय शुगंसि तम्भि शोंच यौं-ऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मो धाम्नोधाम्नो राजित्रतो वंरुण नो मुश्च यदापो अघ्निया वरुणेति शपांमहे ततो वरुण नो मुश्च॥२०॥

असि षड्वि १ शतिश्व॥——[११]

ह्विष्मंतीरिमा आपों ह्विष्मांन् देवो अध्वरो ह्विष्मा्रं आ विवासति ह्विष्मारं अस्तु सूर्यः॥ अग्नेर्वो-ऽपंत्रगृहस्य सदेसि सादयामि सुम्नायं सुम्निनीः सुम्ने मां धत्तेन्द्राग्नियोर्गाग्धेयीः स्थ मित्रावरुंणयोर्भाग्धेयीः स्थ विश्वेषां देवानां भागधेयीः स्थ यज्ञे जांगृत॥२१॥

ह्विष्मंतीश्चतुंस्रि १शत्॥———[१२]

हृदे त्वा मनंसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वोर्ध्वमिममंध्वरं कृंधि दिवि देवेषु होत्रां यच्छ सोमं राजन्नेह्यवं रोह् मा भेमां सं विंक्था मा त्वां हि॰ सिषं प्रजास्त्वमुपावंरोह प्रजास्त्वामुपावं रोहन्तु शृणोत्वग्निः समिधा हवंं मे शृणवन्त्वापों धिषणांश्च देवीः। शृणोतं ग्रावाणो विदुषो नु॥२२॥

युज्ञ १ शृणोत्तं देवः संविता हवंं मे। देवीरापो अपां नपाद्य ऊर्मिर्हं विष्यं इन्द्रियावां न्मदिन्तं मुस्तं देवेभ्यों देवत्रा धत्त शुक्र १ शुंक्रपेभ्यो येषां भागः स्थ स्वाहा कार्षिर्स्यपापां मृध्र संमुद्रस्य वोक्षित्या उन्नये। यमंग्ने पृथ्सु मर्त्यमावो वाजेषु यं जुनाः। स यन्ता शश्वंतीरिषः॥२३॥ नु सप्तचंत्वारि १शच॥-----

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्व शर्धो मार्रुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्गयस्त्वं पूषा विधतः पांसि नु त्मनां॥ आ वो राजानमध्वरस्य रुद्र होतार सत्ययज् र रोदंस्योः। अग्निं पुरा तनिय्नोर्चित्ताद्धिरण्यरूपमवसे कृणुध्वम्॥ अग्निरहोता निषंसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुरुभावं लोके। युवां कृविः पुरुनिष्ठ -॥२४॥

ऋतावां धर्ता कृष्टीनामुत मध्यं इद्धः॥ साध्वीमंकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्यं जिह्वामंविदाम् गृह्याम्। स आयुरागांध्सर्-भिवसांनो भद्रामंकर्देवहूंतिं नो अद्य॥ अर्ऋन्दद्गिः स्तनयंत्रिव द्यौः क्षामा रेरिंहद्वीरुधंः सम्अत्र। सद्यो जंजानो विहीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः॥ त्वे वसूंनि पुर्वणीक॥२५॥

होतर्दोषा वस्तोरेरिरे युज्ञियांसः। क्षामेव विश्वा भुवंनानि यस्मिन्थ्स र सौभंगानि दिधेरे पांवके॥ तुभ्यं ता अंङ्गिरस्तम् विश्वाः सुक्षितयः पृथंक्। अग्रे कामाय येमिरे॥ अश्याम् तं कामंमग्रे तवोत्यंश्यामं रुयिर रंयिवः सुवीरम्॥ अश्याम् वाजंम्भि वाजयंन्तोऽश्यामं द्युम्नमंजराजरं ते॥ श्रेष्ठं यविष्ठ भारताग्ने द्युमन्तमाभंर।॥२६॥

वसो पुरुस्पृह १ रियम्॥ स श्वितानस्तंन्यतू रोचनस्था अजरेभिनानेदद्भिर्यविष्ठः। यः पांवकः पुरुतमः पुरूणि पृथून्यग्निरंनुयाति भवन्नं॥ आयुष्टे विश्वतो दधद्यम्ग्निर्वरेण्यः। पुनस्ते प्राण आयंति परा यक्ष्म १ सुवामि ते॥ आयुर्दा अंग्ने ह्विषो जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गर्व्यं पितेवं पुत्रम्भि॥२७॥

रंक्षतादिमम्॥ तस्मैं ते प्रतिहर्यते जातंवदो विचंर्षणे। अग्ने जनांमि सृष्टुतिम्॥ दिवस्परिं प्रथमं जंज्ञे अग्निर्स्मद् द्वितीयं परिं जातवंदाः। तृतीयंमप्सु नृमणा अजंस्निम्धांन एनं जरते स्वाधीः॥ शुचिः पावक वन्द्योऽग्ने बृहद्वि रोचसे। त्वं घृतेभिराहुंतः॥ दृशानो रुका उर्व्या व्यंद्यौद् दुर्मर्षमायुः श्रिये रुंचानः। अग्निर्मृतों अभवद्वयोंभिर्-॥२८॥

यदेनं द्यौरजंनयथ्सुरेताः॥ आ यदिषे नृपतिं तेज् आन्द्रुचि रेतो निषिक्तं द्यौर्भीकैं। अग्निः शर्धमनवृद्यं युवांन इ स्वाधियं जनयथ्सूदयं च॥ स तेजीयसा मनंसा त्वोतं उत शिक्ष स्वपृत्यस्यं शिक्षोः। अग्ने रायो नृतंमस्य प्रभूतौ भूयामं ते सुष्टुतयंश्च वस्वंः॥ अग्ने सहंन्तमा भंर द्युम्नस्यं प्रासहां र्यिम्। विश्वा यश्-॥२९॥

चंर्षणीर्भ्यांसा वाजेषु सासहंत्॥ तमंग्ने पृतनासह र र्यि संहस्व आ भंर। त्व हि सत्यो अद्भुंतो दाता वाजेस्य गोमतः॥ उक्षान्नाय वृशान्नाय सोमपृष्ठाय वृधसें। स्तोमैंविधेमाग्नयें॥ वृद्या हि सूनो अस्यंद्यसद्वां चुके अग्निर्जनुषाज्मान्नम्। स त्वं नं ऊर्जसन् ऊर्जं धा राजेव जेरवृके क्षेष्यन्तः॥ अग्न आयू हि॥३०॥

पवस् आ स्वोर्जिमिषं च नः। आरे बांधस्व दुच्छुनाँम्॥ अग्ने पर्वस्व स्वपां अस्मे वर्चः सुवीर्यम्॥ दधत्पोष र्रे रियं मिया अग्ने पावक रोचिषां मन्द्रयां देव जिह्नयाँ। आ देवान् विक्षि यिक्षं च॥ स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवा इहा वह। उपं यज्ञ हिवश्चं नः॥ अग्निः शुचिंव्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिं क्विः। शुचीं रोचत् आहुंतः॥ उदंग्ने शुचंयस्तवं शुक्रा भ्राजंन्त ईरते। तव ज्योती इंष्युर्चयः॥३१॥

पुरुनिष्ठः पुंर्वणीक भराऽभि वयोंभिर्य आयूर्षष् विष्रः शुचिश्चतुंर्दश च॥——[१४]

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

 ${\sf GitHub: http://stotrasamhita.github.io \mid http://github.com/stotrasamhita}$

 $Credits: \ http://stotrasamhita.github.io/about/$